

І я читаю її першою. —Ю.

Якщо знайдеш, поверни. Будь ласка.

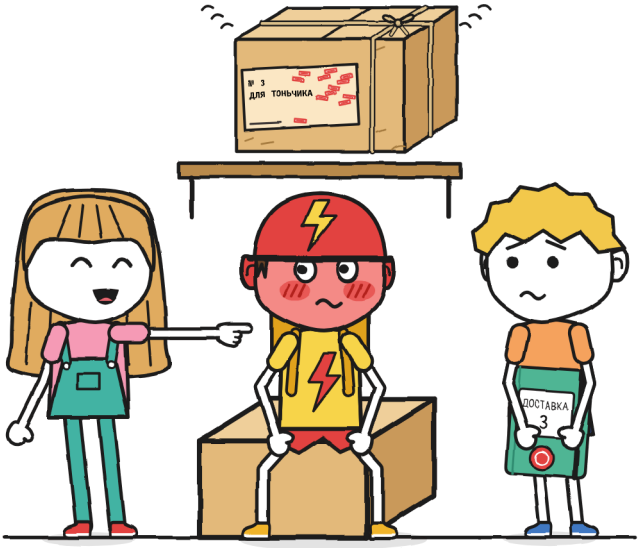

Ця печатка позначає те, що буває лише в казці: справжні посилки назад не літають. Якщо в тебе справжній велосипед, слухайся останньої сторінки. —Ю.

НЕМОЖЛИВІ ДОСТАВКИ · 3

Поверніть, будь ласка

LinguAula

(зошит Гуні)

РОЗМІР XL · Ілюстрований роман · 13+

НЕМОЖЛИВІ ДОСТАВКИ · 3

Поверніть, будь ласка

Третя книжка серії. Попередні: «Ця посилка кусається» й «Не відкривати до грому».

Текст та ілюстрації: LinguAula

Українська версія: LinguAula

РОЗМІР XL · Ілюстрований роман · 13+

Перше видання: 2026

© 2026 LinguAula · info@linguaula.com

Можна вільно копіювати — для класу і для дому.

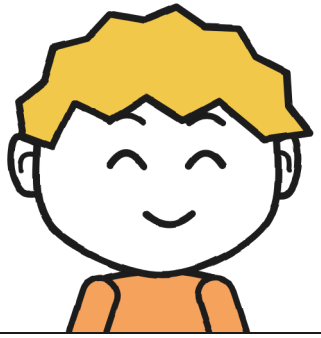
Шрифти: Andika, Pangolin, Caveat та IBM Plex Mono (ліцензія SIL OFL).

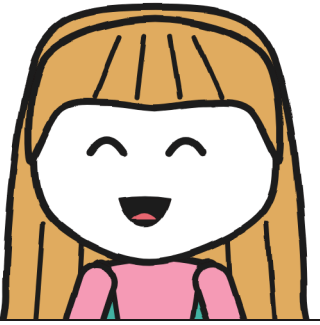
Опрацьовуй кожен розділ на linguaula.com

Жоден кур'єр не постраждав під час написання цієї книжки. Почервонів один. —Ю.

ХТО Є ХТО

Гуні. Кур'єр по суботах. Малює те, про що його ніхто не просив. Це його зошит.

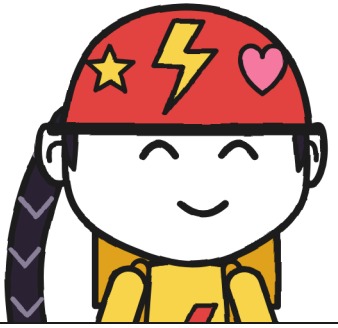
Юля. Пише зеленим і підписується Ю. Завжди знає, як допомогти. У цьому й проблема.

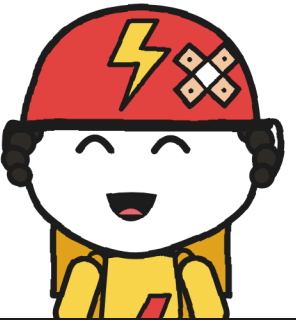
Тоньо. Розвозить для БЛИСКАВКИ на велосипеді. За десять хвилин або безкоштовно. Червоніє частинами.

Мара. Власниця «Неможливих доставок». Носить відьомський капелюх. Знає більше, ніж каже.

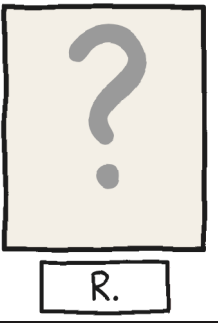
Зоя. З БЛИСКАВКИ. Найшвидша. Вигадує прізвиська.

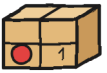
Бруно. З БЛИСКАВКИ. Один раз проколов колесо. Два роки тому.

Посилка No 3. Дзвенить, коли її ворушать. На етикетці написане лише ім'я.

R. Надсилає посилки, які ніхто не може доставити. Імені ніхто не називає.

РОЗДІЛ 1

Дзінь

Дзінь.

Це був дуже маленький звук, із тих, що чутні лише тоді, коли все інше змовкло: ложечка об чашку, дзвінок іграшкового велосипеда. Він долинув від полиці з поверненими, і ми, четверо, що залишилися в крамниці Мари, завмерли так, що було б чути, як падає іскра з печатки.

Гроза давно минула. Юля все ще стояла на моєму синьому табуреті із зеленим маркером угорі, а поруч із закресленим 19 було щойно виведене 18. Мара тримала руку на півдорозі до жалюзі. Я, який і в найкращі хвилини не знаю, куди діти руки, нічого ними не зробив.

Це була № 3. А Тоньо, який розвозить для БЛИСКАВКИ за десять хвилин або безкоштовно, став кольору свого шолома.

Зошит був новий. Зошит № 2 скінчився за одну грозу; цей зелений, із печаткою крамниці в куточку, і починати його мав я, урочисто: назва на першій сторінці та одне нове слово.

ЗОШИТ ДОСТАВОК 3 · Гуні. ТАЄМНО.

«Таємно» означає, що я читаю першою. І нікому не розповідаю. —Ю.

Я виводив назву, висолопивши язика, і пішов по гумку, бо вийшло криво. Коли повернувся, зошит уже почала Юля.

— Я його почала, щоб тобі допомогти, — сказала вона. — Нема за що.

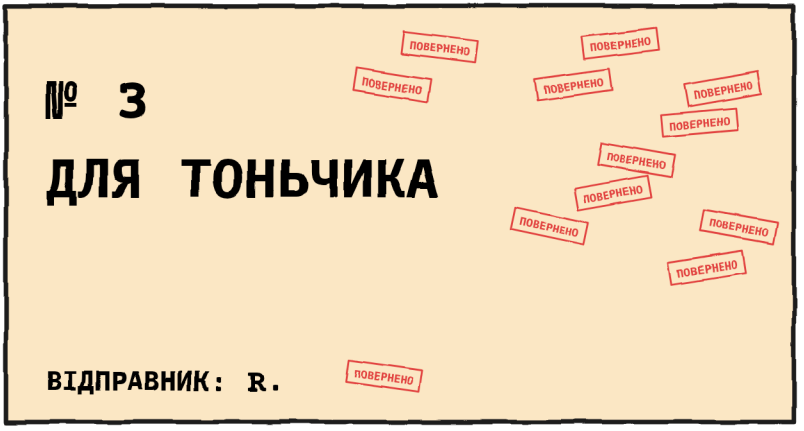
Я не просив допомоги. З Юлею це не має значення.

Решта — на випадок, якщо колись це прочитає хтось, крім неї. Крамниця зветься «Неможливі доставки» й належить Марі, яка є відьмою, носить фіолетовий капелюх і має печатку, що, коли її притискають, сиплеться іскрами з запахом погаслої свічки. На полиці ліворуч вона зберігає повернені: посилки, яких ніхто не зумів доставити. У них одне-єдине правило: якщо той, хто отримує, не підпише етикетку чорнилом, що не стирається, то на світанку посилка летить назад на свою полицю, точна, як кіт о годині вечері. Їх було двадцять, і надсилає їх завжди той самий відправник, R., про якого в мене в синьому зошиті вже було шість підказок. Ми з Юлею доставили дві, яйце дракона й насіння на лапках, що бігало, а на стіні її рукою, зеленим, написано: ЗАЛИШИЛОСЯ 18.

Юля — та, що з зеленими записками. Я Гуні, новенький у районі: майже все моє досі лежить у коробках. А Тоньо — кур'єр БЛИСКАВКИ, той із жовтим наплічником, який

відбуває покарання з нами по суботах і якому відтоді, як минула гроза, належить власне місце в крамниці: перекинута догори дном коробка для доставок біля табуретів. Мара поставила її без жодних пояснень. «Поки що», — сказала вона. Ніхто не наважився спитати, скільки триває оте «поки що».

№ 3 стояла на верхній полиці, поруч із двома порожніми місцями від яйця й насіння, етикеткою до нас. Я підійшов її прочитати: стоячи й не торкаючись.

Три рядки друкарською машинкою: № 3. ДЛЯ ТОНЬЧИКА. А внизу, на самому краю, ВІДПРАВНИК: R. Між іменем і останнім рядком лишалося ціле поле чистого паперу. Навколо — дванадцять штампів ПОВЕРНЕНО. Я їх полічив.

Юля зіскочила з табурета й стала поруч зі мною. Прочитала вголос:

— Для То...

І закрила рота.

Юля ніколи не замовкає на півслові. Я глянув на Тоньо й зрозумів чому.

Я прочитала її наполовину. Другу половину проковтнула. —Ю.

Бувають люди, що червоніють раптово. Тоньо — ні: Тоньо червоніє частинами. Спершу вуха. Потім щоки. Тоді залило все обличчя, аж до ремінця шолома, а попереду був ще один щабель, найгірший: коли обличчя й шолом перестають розрізнятися. Відколи я мав справу з тремтоміром посилки № 2, я не вмію дивитися на щось змінне, не накресливши до нього шкалу, тож я це записав.

Юля простягла руку до посилки, щоб дочитати те, чого бракувало.

— Ця посилка може зачекати, — дуже поспіхом сказав Тоньо. — Вона ж роками чекає, так? Тож ще один день. Або десять. БЛИСКАВКА не поспішає.

Я вперше чув, щоб БЛИСКАВКА таке казала.

— Сьогодні вночі нічого не відкриваємо, — сказала Мара. — І до полиці без дозволу не торкаємося.

Рука Юлі застигла в повітрі, за палець від етикетки. Ніхто нічого не торкнувся. І тоді воно задзвеніло знову.

Дзінь.

— Це двері! — сказала Юля голосом, якого я в неї не знав: надто високим і надто швидким.

Двері були зачинені відтоді, як пішла Віра.

Коли я чогось не розумію, я складаю список. Підозрювані по справі «дзінь»:

1. Двері. (Пропозиція Юлі. Зачинені, без протягу й без нікого, хто б їх штовхав.)
2. Велосипед Тоньо на тротуарі, із дзвінком БЛИСКАВКИ. (Він робить ДРРРИНЬ, а не дзінь. Але це дзвінок.)
3. Гумова жабка. (Юля миттю визнала її невинною. Каже, що знає її.)
4. № 3.

№ 3 я поставив останньою, з ввічливості.

Я вийшов на тротуар перевірити. Жабку прихопив із собою, бо підозрюваного на відстані не допитують.

Дощ уже перестав. Вулиця пахла мокрим асфальтом, і в кожній калюжі сидів ліхтар. Я відчинив і зачинив двері: скріїп. Подзвонив у дзвінок на велосипеді Тоньо: ДРРРИНЬ! Стиснув жабку: піск.

По той бік скла Юля хитала пальцем: ні. На кожен звук те саме, туди й сюди, як двірник в автомобіля. Жоден не був тим.

Я зайшов назад і поклав жабку на прилавок. Тоньо, помітивши мій погляд, заворушився у своїй коробці.

Дзінь.

Я присів. Коробка Тоньо впиралася в ніжку полиці.

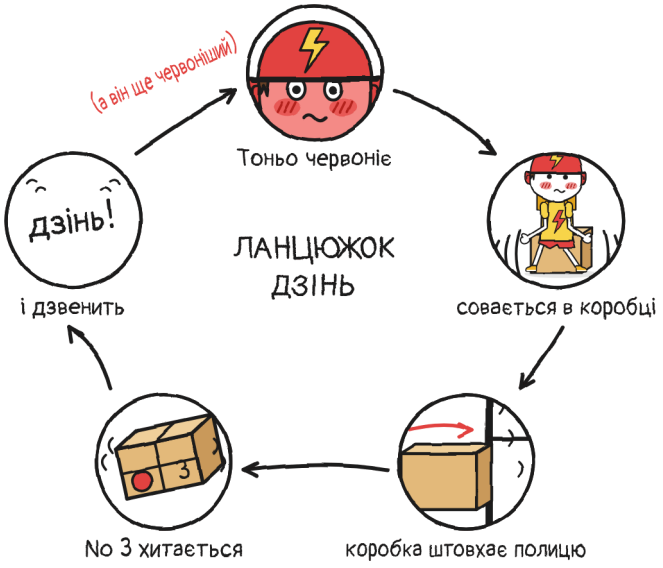
Я намалював це просто там, навколішки, і вийшло коло, бо скільки я не крутив, так і не знайшов, де воно починається.

Це була не магія. Це був Тоньо. Усередині № 3 є щось, що дзвенить, коли його ворушать.

Як я. —Ю.

Тоньо повів очима за моїм поглядом до ніжки полиці, глянув на свою коробку й вирішив сидіти нерухомо.

Його вистачило на стільки, скільки тримається розтягнута гумка.

Нерухомо. Потім ще нерухоміше: так нерухомо, що було чути, як він думає «нерухомо», а по скроні стікала краплина. Юля понад хвилину мовчала, а для неї це як тримати дихання під водою, і рано чи пізно вона випливає з тим, що опиняється найближче до рота.

— Хто такий Тоньчик?

Тоньо підскочив. Коробка штовхнула ніжку, полиця здригнулася, і № 3 видала ДЗІНЬ! із силою, на яку жоден дзінь не заслуговує. Мара глянула на стелю, ніби рахуючи до трьох.

— Це було просто запитання, — сказала Юля. — Запитання полиць не штовхають.

Це — штовхнуло.

— Це був я, — сказав Тоньо, дивлячись на свої кросівки. — Малим.

Він сказав це так тихо, що жабка, яка лежала на прилавку ближче до нього, ніж я, почула краще.

Юля розкрила рота. Я бачив, як її запитання вишикувалися в чергу, мов у пекарні недільного ранку, і перше вже тримало гроші в руці. Потім вона глянула на Тоньо, який усе дивився на свої кросівки, і закрила рота.

— Більше не питаю, — сказала вона.

Це їй дорого коштувало. По нозі було видно: туп, туп, туп об підлогу крамниці.

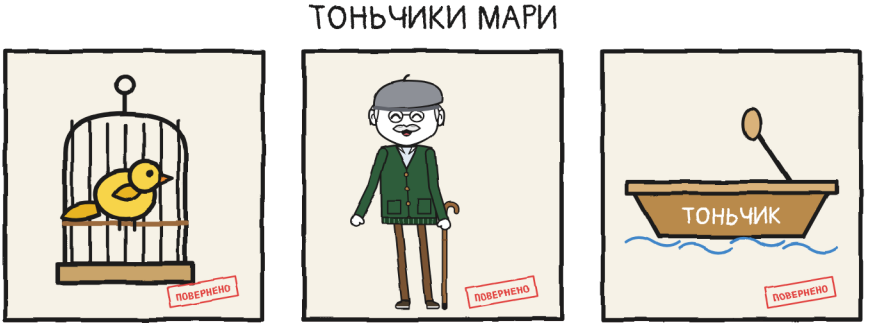
Запитань, яких я не поставила: дев'ять. Вони в мене записані. —Ю.

— А чому ви ніколи не доставили її? — сказав я Марі.

— Дванадцять разів я її носила. — Нікому не довелося рахувати штампи. — Подивися на етикетку: ні вулиці, ні номера під'їзду, ні прізвища. Я перепробувала всіх Тоньчиків, яких знайшла.

Вона перелічувала їх із пам'яті, на пальцях, а я малював, поки слухав. Канарка, яку насправді звали Тоньчик і яка наступила на етикетку: не зарахували. Дон Антоніо, 71 рік,

який начепив окуляри, двічі прочитав папірець і сказав «Мені б хотілося», дивлячись на нього, як дивляться на вітрину. Човен на каналі з ім'ям, намальованим на борту, який теж не розписався, бо в нього немає рук.

1. Канарка.
(Наступила на етикетку. Не рахується.)

2. Дон Антоніо, 71 рік.
(«Мені б хотілося».)

3. Човен на каналі.
(Рук немає.)

— А Тоньо? — запитала Юля.

— Коли я пробувала востаннє, я його ще не знала, — сказала Мара й подивилася на нього. — А як його звали малим, мені ніхто не казав.

Мара дістала з-під прилавка фіолетову хустку й накрила № 3, як накривають клітку папуги, щоб той заснув. Потім попросила Тоньо на хвилину підвестися й відсунула його коробку на дві п'яді від полиці.

— Ось так. Тепер можете крутитися скільки завгодно.

Тоньо міг піти. Велосипед стояв біля дверей: за десять хвилин він був би на другому кінці району. Він знову сів.

Не знаю чому. Усе одно записую.

А що в його коробки немає спинки, я намалював йому спинку: високу, трохи вигнуту, з маленькою подушечкою, олівцем і пунктиром, а під нею дрібними літерами: «спинка (моя ідея)».

Спинки тобі ніхто не замовляв. —Ю.

Коли зачиняли, Тоньо залишився останнім, застібаючи шолом із такою повільністю, яка в БЛИСКАВЦІ вважалася б тяжким проступком. Мара гасила світло по одній лампі; фіолетова хустка лежала на посилці, на верхній полиці.

— Маро. Завтра прийду поговорити про це. Але наодинці.

— Ці двоє — з крамниці, — сказала Мара, не обертаючись.

Тоньо подивився на нас. Спершу на Юлю, потім на мене. Я випростався на табуреті.

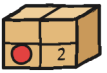
— Ці — добре, — сказав він. — Але нікого з БЛИСКАВКИ.

Він вийшов і пішов між калюжами, ведучи велосипед у руці.

Дзінь уже мав господаря. Лишалося дізнатися, чи хоче його господар.

Я вже знаю, як йому допомогти. —Ю.

Саме це мене й турбує.

РОЗДІЛ 2

Я не казав «так»

У неділю крамниця не працює. Тієї неділі Мара підняла жалюзі наполовину, якраз так, щоб пройти, нахилившись, і повісила на них табличку, написану від руки:

ЗАЧИНЕНО (крім тебе).

Тоньо прийшов об одинадцятій. Перш ніж зайти, він глянув на вулицю ліворуч і праворуч, як перед тим, як переходити дорогу. Нікого з БЛИСКАВКИ не було. Він пригнувся під жалюзі, притиснувши наплічник до грудей, щоб той не черкнув, і крамниця проковтнула його без жодного звуку.

Ми прийшли о пів на одинадцяту. Про всяк випадок. —Ю.

Я двічі прочитав табличку. Ніде не було написано «і Юля» чи «і Гуні». Але Мара відчинила нам, нічого не кажучи, з піднятою лівою бровою, і впустила.

Ми сіли на табуретах із виглядом людей, які нічого не чекають. Цей вираз виходить у мене гірше, ніж у будь-кого.

Мара поставила № 3 на прилавок і зняла з неї хустку.

— Посилка номер три. Для Тоньчика. Це ви?

— Було.

— Мені цього досить. Ви її хочете?

Тоньо подивився на коробку. Коробка нічого не сказала.

— Я не казав «так».

— І «ні» ви теж не казали.

— Я казав, що не казав «так».

Я багато разів казав «так», аби тільки мені дозволили залишитися. Тоньо лишався тут, не кажучи його. Я вчепився в край табурета.

— Три фрази, — прошепотіла Юля. — І жодна не «так». Я їх порахувала.

Мара не наполягала.

Тоньо схопив коробку так, як хапають гарячий ківшик: обома руками й бажаючи відпустити. Зважив її. Покрутив. Підніс до вуха й трохи струснув.

Дзінь.

Він швидко її відпустив і задивився на свої руки.

— А якщо він забере її додому? — сказала Юля. — Якщо посилка ночує вдома в того, хто її отримує, значить, вона доставлена. Це логічно.

— Штамп повернення працює не за логікою, — сказала Мара. — А за чорнилом.

— Штамп і я думаємо по-різному, — пробурмотіла Юля, а це найближче до капітуляції з того, що я в неї чув.

Щоб було ясно, я склав таблицю. Називається ЧИ ЦЕ ВВАЖАЄТЬСЯ ДОСТАВКОЮ?

- Подивитися на неї: ні.
- Схопити її: ні.
- Забрати додому: ні.
- Підписати етикетку чорнилом, що не стирається: так.

— Ця доставка ваша, — сказала нам з Юлею Мара, — як і та, із громом. З трьома умовами.

Вона порахувала їх на пальцях.

1. Ви не відкриваєте коробку. І етикетка лишається приклеєною.
2. № 3 виходить із крамниці лише тоді, коли про це попросить Тоньо.
3. Підписує той, хто отримує, якщо захоче. Якщо не підпише, на світанку посилка повертається, а тут нічого не було.

Юля підняла руку, як на уроці.

— А якщо він не захоче ніколи?

— То ніколи.

«Ніколи» — не строк доставки. —Ю.

Тоньо довго мовчав. Юля засікла час: чотири хвилини. Для БЛИСКАВКИ це майже півдоставки. За ці чотири хвилини він подивився на посилку, подивився на двері й подивився на свої руки. Чого він не зробив, то це не глянув на нас, і я був вдячний.

— Беру її з собою, — сказав він нарешті. — Закриту. Подумати. Поки що.

— Це просите ви? — запитала Мара.

— Прошу я.

Я склав листок видачі, щоб ніхто не міг сказати інакше:

- Коробка: закрита. Так.
- Етикетка: приклеєна. Так.
- Просить: Тоньо. Так.
- Підпис: ще ні.

Надворі стояло оте неділяне сонце після грози, від якого все здається щойно вимитим. Тоньо поклав № 3 у кошик свого велосипеда, і, коли він її відпустив, вона задзвеніла: дзінь.

Він задивився на кермо, де в нього сірий круглий дзвінок БЛИСКАВКИ.

— Що? — запитала Юля.

— Нічого.

І пішов пішки, ведучи велосипед у руці. Тоньо майже ніколи не ходить пішки.

Це «нічого» було «чимось». Треба йому допомогти. –Ю.

Від дверей я побачив два велосипеди БЛИСКАВКИ, що стояли на розі, з жовтими наплічниками: дівчина з косою до пояса, а поруч — дуже великий хлопець.

— Тоньо! Що в тебе в кошику? — гукнула та, що з косою.

— Доставка.

— Для кого?

— Для клієнта.

Він не збрехав. Але перш ніж відповісти, повільно повернув коробку в кошику етикеткою до себе.

Я зрозумів, що значить «нікого з БЛИСКАВКИ».

Тієї ночі я залишив жалюзі у своїй кімнаті піднятими. Я живу навпроти крамниці: якщо № 3 повернеться, це побачу я. Я поставив перед вікном два стільці: один для себе, а другий, крихітний, для будильника. Віконце над дверима крамниці, те, яке Мара залишає відчиненим саме для цього (першого дня я прийняв його за поштову скриньку), було чорним нерухомим прямокутником.

— Гуні? — гукнула мама з коридору. — Чому ти не спиш?

— Стежу за посилкою.

— А. Ну добре. Але стеж у піжамі.

Перші двадцять хвилин я дивився на віконце; наступні — на будильник; решту ночі — у зошит, бо коли я чекаю, мені потрібно щось робити руками. Тож на підвіконні, при світлі ліхтаря, я покращив сидіння Тоньо. Версія 1 була спинкою з суботи; версія 2 має підлокітники й кругле заглиблення для склянки. Склянку я теж намалював, разом із серветкою.

Юля теж хотіла стежити, але її вікно виходить у двір, а з двору можна стежити хіба що за білизною на мотузках.

На світанку це було чутно ще до того, як стало видно.

Дзінь, дзінь, дзінь.

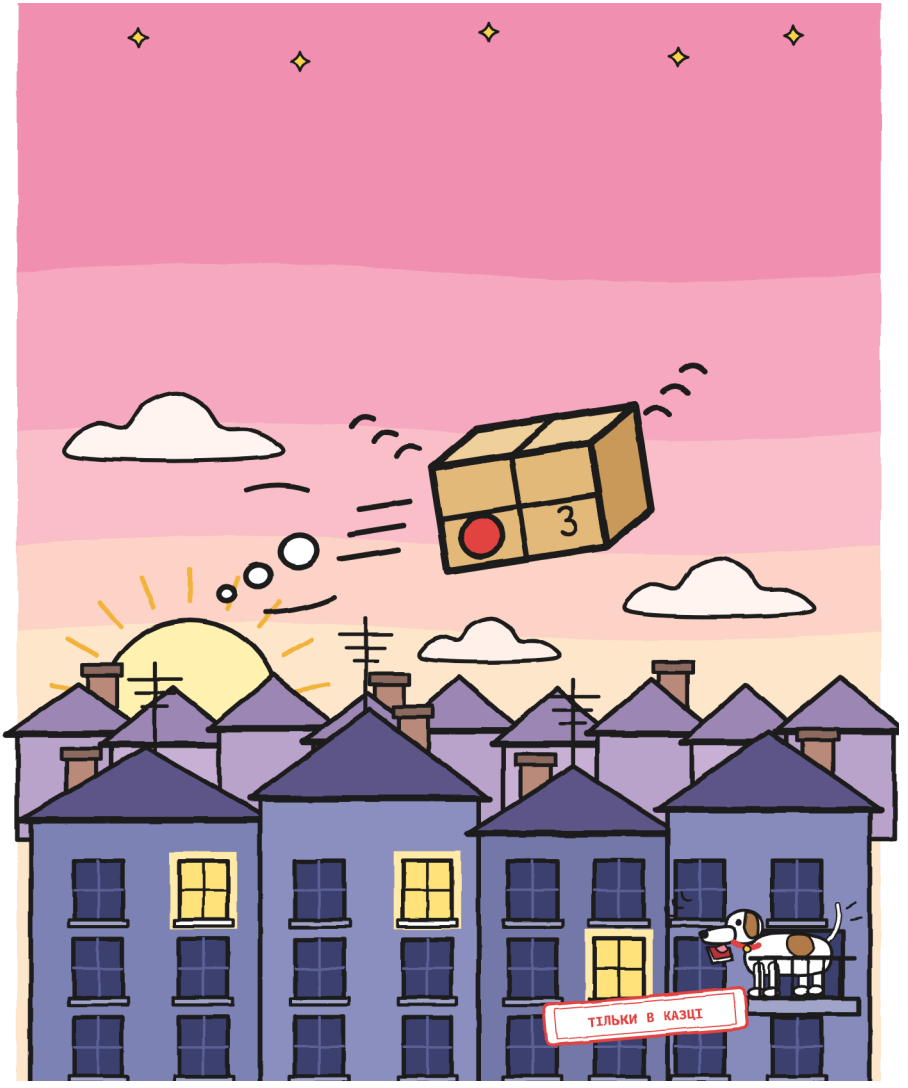
Воно линуло над дахами, не поспішаючи, дзвенячи, як візок із морозивом, який ще не обрав собі кута. Засвітилося вікно, потім ще одне, потім ще: три, наче хтось робив перекличку. Загавкав пес, той, що з будинку 4, який гавкає на все, що літає, чи то посилка, чи то голуб. І тоді я її побачив: маленький квадратний згорток на тлі рожевого неба, який перетнув мою вулицю на рівні мого вікна, прослизнув у віконце над дверима, а вже всередині я почув, як вона сідає на свою полицю останнім дзінь, коротшим, як коли хтось кладе ключі на стіл.

— Це воно було? — спитала мама з коридору голосом людини, яка так і не встигла по-справжньому заснути.

— Воно.

— Ну тоді тепер снідати.

Я ще трохи постояв біля вікна. Коли мама покликала вдруге, пішов снідати.

Після школи ми пішли до крамниці. № 3 стояла на своїй полиці, і на ній був ще один штамп, червоний, зі свіжим чорнилом, якого не ставив ніхто: тринадцятий.

Я сказав, що мені шкода бачити її знову на полиці.

— Це не покарання, — сказала Мара. — Це правило. Ніхто не підписав: повертається.

Тринадцять штампів. Так скоро коробки не буде видно. —Ю.

Тоньо прийшов о п'ятій двадцять, після своєї доставки. Він не питав, чи вона повернулася: чув, як вона пролітала над його будинком. Він сів на свою коробку, яка так і стояла за дві п'яді від полиці, і подивився на посилку, не дивлячись, так, як дивляться на когось, про кого знаєш, що він дивиться на тебе.

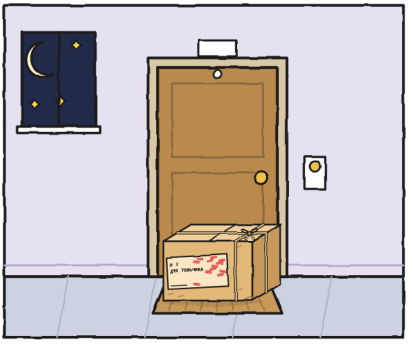
Цього я не бачив. Мені розповів він:

— Я залишив її на килимку. Усю ніч.

— А чому не заніс до хати? — запитала Юля.

— Удома й так досить людей, які мене так називають.

ЩО РОЗПОВІВ МЕНІ ТОНЬО

Він сказав це без злості, плоским голосом, яким називає адреси. Юля не спитала, скільки людей — «досить». Її нога сказала туп, лише раз.

— Одним підписом усе б владналося, — сказала Юля, коли Тоньо пішов. — Одним. Це дві секунди. Я засікала на своєму.

Це була правда. Вона зробила це тричі на окремому аркуші, зі своєю звичною Ю: дві секунди, дві секунди і, коли вийшло криво, дві з половиною.

Я відкрив зошит і написав ручкою, сильно натискаючи, щоб зелений не міг це закрити:

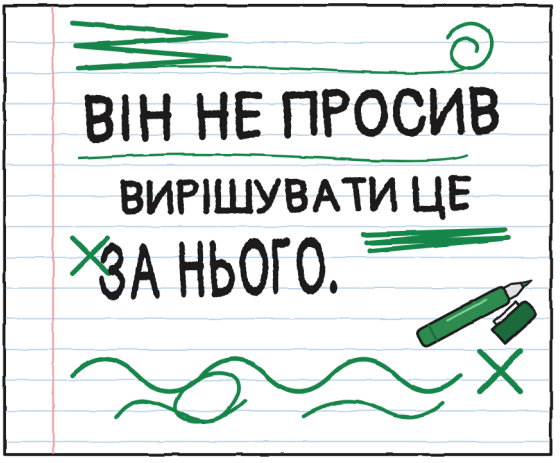
ВІН НЕ ПРОСИВ ВИРІШУВАТИ ЦЕ ЗА НЬОГО.

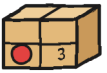
Я натиснув так сильно, що фразу було видно навіть на наступному аркуші, рельєфом. Юля дістала зелений маркер. Пробувала смужками, спіралями, хрестом, хмаринкою хвиль. Зелений не стирається, але ту фразу він не зумів закрити: вона лишалася під ним, ціла, великими літерами, втиснута в папір.

Я прочитала. Не згодна. Поки що. —Ю.

Я подивився на неї.

У мене є інша ідея. Не дивись на мене так. —Ю.

ВІН НЕ ПРОСИВ
ВИРІШУВАТИ ЦЕ
ЗА НЬОГО.

РОЗДІЛ 3

Автографи

У вівторок, після школи, на тротуарі перед крамницею стояв стіл. Столи самі на вулицю не виходять, а цей до того ж був одягнений: жовта скатертина до самої землі, табличка Юлиним почерком і посередині накритий згорток, квадратний і дуже нерухомий, з тих, що ніби чекають, поки хтось поставить їм запитання.

На табличці зеленим було написано ПІДПИСИ КУР'ЄРІВ. Під цим — СЬОГОДНІ. А ще нижче, дрібніше: Найшвидші в районі.

За столом стояла Юля, руки за спиною, із серйозним обличчям людини, що продає квитки. За вітриною Мара розмовляла телефоном. Радше слухала: кивала, дивлячись на стелю, куди вона дивиться, коли розмова затягується.

Я кивнув підборіддям на згорток.

— Це пюпітр, — сказала Юля, перш ніж я щось спитав. — Щоб зручніше розписуватися. Я збираю колекцію автографів.

Пюпітр, наскільки мені відомо, потрібен, щоб класти ноти, коли грають на скрипці. Для підписів — ні. Але вона сказала це з такою певністю, що десять секунд я сумнівався в тому, що знаю про скрипки.

— Відколи ти збираєш автографи?

— З учора.

Учора вона казала, що має іншу ідею. Ідея мала скатертину.

Зверху на пюпітрі лежав аркуш із рядками, а внизу — рамка. Принаймні так здавалося: це було віконечко, вирізане ножицями. Я присів. У скатертині було таке саме, точно під ним.

Я підняв куточок. Пюпітром була № 3, покладена плазом етикеткою догори: ДЛЯ ТОНЬЧИКА, тринадцять штампів ПОВЕРНЕНО й, точно під дірою в скатертині, шматок чистого паперу розміром із підпис.

Я зрозумів усе до кінця, лише коли це намалював, а я саме так розумію речі.

— Моїм маркером, — прошепотіла Юля, у захваті. — Чорнило, що не стирається. Завтра вона вже не повернеться, а він навіть не дізнається, поки ми йому не покажемо. Сюрприз!

Вона мала обличчя людини, яка збирається дарувати подарунок і добре його вибрала. Навіть подушечки пальців були зелені від маркера.

Я згадав умови Мари. Другу я знав напам'ять.

— Тоньо не просив, щоб вона виходила з крамниці, — сказав я. — Умова друга.

— Він буде вдячний.

— А Мара?

— Вона розмовляла телефоном. Я сказала їй, що це стіл автографів. А він і є.

— А пюпітр?

— Про це вона не питала.

Я нагадав їй про Флору й восьму насінину: Юля не дала Флорі розписатися завчасно.

— Це не те саме. То була доставка наполовину. А це — коротший шлях.

— То роби сама, — сказав я. — Я — ні.

Я сів на сходинку крамниці спиною до столу, склавши руки на грудях.

Він сів на сходинку. Дуже гідно. Нічим не допоміг.
—Ю.

БЛИСКАВКА проїжджає нашою вулицею о п'ятій десять. Ми почули їх раніше, ніж побачили, — так буває з дзвінками. Їх було троє, один за одним: Зоя попереду, де вона завжди їде; Бруно, величезний, який крутив педалі, наче перевозив шафу; і Тоньо останнім, трохи осторонь, ніби в колоні було три велосипеди, а його був не з тієї ж компанії.

Потім я намалював їх такими, якими вони приїхали, одного за одним.

Зоя, «Ракета», — та, що з косою до пояса, яка в неділю питала, що везе Тоньо в кошику. Вона найшвидша і вигадує прізвиська. У Бруно на колесі латка, а на рамі велосипеда — насос, про всяк випадок.

Зоя побачила табличку й загальмувала.

— Автографи? Наші? — сказала вона й зійшла з велосипеда.

Ніхто ніколи не просив у них автографа. Тому й спрацьовує. —Ю.

Зоя розписалася першою, із зірочкою в літері «о». Бруно написав «Бруно», повільно, затиснувши язик між зубами, і кожна літера вийшла кругленька. Зоя забрала в нього ручку, закреслила написане однією рискою й поставила поруч «Прокол».

— У БЛИСКАВЦІ прізвиська не знімають, — пояснив мені Бруно, не ображаючись. — Я один раз проколов колесо.

Проколов він два роки тому. Це забагато «Прокола» для одного колеса.

Тоньо не злазив з велосипеда. Дивився на стіл так само, як у неділю дивився на № 3: здалеку, обома руками тримаючись за кермо.

— Твоя черга, Тоньо, — сказала Юля. — Тут унизу, в рамці. Це почесне місце.

І дала йому свій зелений маркер.

У Тоньо ніхто ніколи не просив автографа. Він зліз з велосипеда й випростався.

Я відвернув голову. Я бачив усе зі сходинки, з повним ротом «це не моя справа».

Я підвівся. Я навіть не вирішував: це зробило моє тіло, як гикавка, не порадившись зі мною.

— Тоньо, зач...

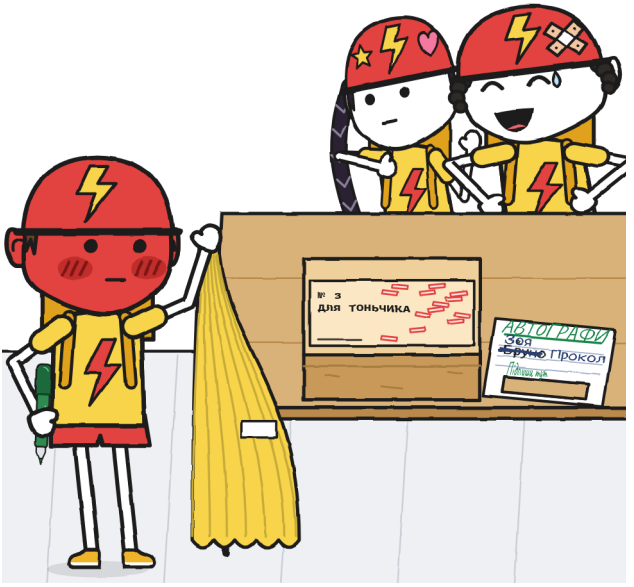
Я спізнився. Тоньо різко присунув пюпітр, щоб розписатися, і під скатертиною щось заговорило раніше за мене.

ДЗІНЬ!

АВТОГРАФИ
Зоя
~~Бруно~~Прокол
ДЗІНЬ!

Протягом секунди все завмерло: аркуш, рука Тоньо з маркером за палець від віконечка, чотири обличчя над згортком. Я ще не дійшов до столу.

Тоньо підняв скатертину двома пальцями за куточок.

— «Для То-нь-чи-ка», — прочитала Зоя повільно, як читають назву премії.

— Тоньчик? — сказав Бруно й засміявся.

Зоя не засміялася. Зоя думала.

Юля опустила погляд на віконечко.

Тоньо не закричав. Він повільно надів ковпачок на маркер, доки не почув клац, і поклав його на аркуш. Непідписаний.

— БЛИСКАВКА пасток не підписує.

Потім узявся за кермо й пішов пішки, з тим годинниковим цоканням, яке видає велосипед, коли ніхто не крутить педалі. Ніхто не пішов за ним. Я теж.

Він був кольору шолома аж до потилиці. Але це був не червоний від сорому. Це був інший.

На червономірі немає цифри для цього. —Ю.

Мара вийшла з фіолетовою хусткою. Зупинилася в дверях, глянула через плече на порожнє місце на полиці, глянула на стіл і глянула на Юлю. Вона не питала, хто це зробив.

Вона накрила № 3 й підняла її на руки.

— Ця посилка не доставлена, — сказала вона Зої й Бруно. — А що написано на етикетці, то справа Тоньо.

Бруно перестав усміхатися. Зоя раз озирнулася на згорток, уже фіолетовий. Вони сіли на велосипеди й поїхали, не подзвонивши. Наскільки я пам'ятаю, це було вперше.

Я допоміг Юлі прибрати: скатертину, табличку, аркуш із двома підписами й дірою. Маркер вона сховала сама, не знімаючи ковпачка. Я не сказав їй «я ж казав». І не сказав «нічого страшного», бо страшне було.

Ми склали скатертину вдвох, кожен за свій край. Повільно зводили куточки. Діра опинилася посередині.

— Ти нічого не зробив, — сказала вона.

Вона сказала це, щоб вивести мене з усього. Це був подарунок, і цілий один згин я мало не прийняв його: я нічого не вирізав і нічого не знімав з жодної полиці. Я розгладив зморшку, якої не було. Вирівняв свій край за її краєм. Порахував плитки тротуару від сходинки до місця, де стояв стіл.

Їх було менше дванадцяти. Вони були в мене перед очима усе пообіддя.

— Я попередив пізно, — сказав я, дивлячись на скатертину. — Міг сказати раніше. Або покликати Мару.

Юля не відповіла. Вона забрала в мене скатертину, склала її ще раз, ніж було треба, і повернула мені.

Потім вона зайшла й розповіла все Марі, сама, нічого не пропустивши. Я залишився в дверях зі скатертиною в обіймах. Звідти було чути все: віконечко, скатертину, полицю, телефон. Мара вислухала її до кінця.

— Розповідати Тоньо будеш ти, — сказала Мара, коли вона закінчила.

У середу Тоньо проїхав о п'ятій десять і не загальмував. Проїхав швидко, дивлячись перед собою, із тією швидкістю, що є ще одним способом не бути. О п'ятій двадцять проїхав знову: я чув, як він наближається, чув, як він не гальмує, чув,

як їде геть. Для того, хто розвозить за десять хвилин або безкоштовно, проїхати тричі однією вулицею, не зупинившись на ній, — дуже дивний спосіб не зайти в крамницю. Це було дуже схоже на стукіт у двері.

Я сидів на тій самій сходинці.

На третій раз Юля стояла посеред тротуару з папірцем. Двічі вона дала Тоньо проїхати.

Вона тримала папірець обома руками на рівні обличчя, як таблички в аеропортах, і Тоньо прочитав його з велосипеда, з однією ногою на землі, не торкаючись. Три фрази й одне слово: «Я винесла твою посилку», «Я хотіла тебе обдурити», «Я показала твою етикетку іншим». А під ними, окремо й більшим, «Пробач». Я знаю це дослівно, бо потім вона переписала це в мій зошит. Там не було жодного «але», жодного «ненавмисно», жодного «щоб допомогти». Я перевірив двічі, шукаючи.

Підпис був «—Юля». Юля підписує все однією літерою Ю. Цього разу вона виписала всі літери.

— Добре. Я прочитав, — сказав Тоньо.

— Ти мене прощаєш?

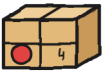
Цього на папірці не було. Юля стиснула пальцями край аркуша.

— Я сказав, що прочитав.

Тоньо поставив ногу на педаль і поїхав. Цього разу на педалях, не поспішаючи й не гальмуючи. Юля дивилася на вулицю, а потім сховала папірець до кишені комбінезона, не склавши його.

Того дня в крамниці коробка Тоньо лишилася порожньою.

Я підписалася повним ім'ям. Це було найменше. —Ю.

РОЗДІЛ 4

Маленький велосипед

У четвер Тоньо зайшов у крамницю, не озираючись на вулицю ліворуч і праворуч.

У неділю, перш ніж зайти, він озирався вправо й вліво, як перед переходом, коли не довіряєш машинам. Цього разу він зайшов прямо, у шоломі. Ховатися від БЛИСКАВКИ вже не було від кого: ті двоє, що мали дізнатися, дізналися у вівторок, зі скатертиною й усім іншим.

Ми його не чекали. Від вівторка ми з Юлею говорили мало й обережно, як двоє людей, що несуть удвох таці зі склянками. Юля перестала будувати плани вголос, і це було помітніше за все: як коли вимикається холодильник і лише тоді розумієш, що він гудів.

Під пахвою він ніс велосипед.

Його справжній велосипед залишився надворі, притулений до стіни. Цей був червоний і такий малий, що він ніс його, як носять батон, а на кермі лежав пух із комори.

Це був не його. Або його: тодішній.

Він пройшов повз свою коробку, не сівши. Вона стояла там, де Мара поставила її в суботу: догори дном, біля табуретів, порожня. Юля почала підводитися з табурета й знову сіла. Вона зробила це двічі.

— Із неділі в мене в голові дзінь, — сказав Тоньо, звертаючись до Мари й більше ні до кого. — Здається, я знаю, звідки він. Хочу перевірити, чи добре пам'ятаю. Хочу її відкрити. Але не тут. Там, де немає вітрини.

Мара не питала чому. Зняла № 3 з полиці й повела нас у підсобку.

У підсобці є лампочка без абажура, полиці з мотузкою й пакувальним папером, мішки для доставок, складені вздовж стіни, і маленький стіл, на який Мара поставила коробку.

— Відкривати, щоб подивитися, — це не підписувати, — сказала вона, і сказала, дивлячись на Тоньо, так, як дають парасольку: не тому, що йде дощ, а про всяк випадок. — Без підпису на світанку повернеться.

Тоньо кивнув.

Юля залишилася в дверях, по одній нозі з кожного боку одвірка.

— Можна мені лишитися? — запитала вона. Саме запитала.

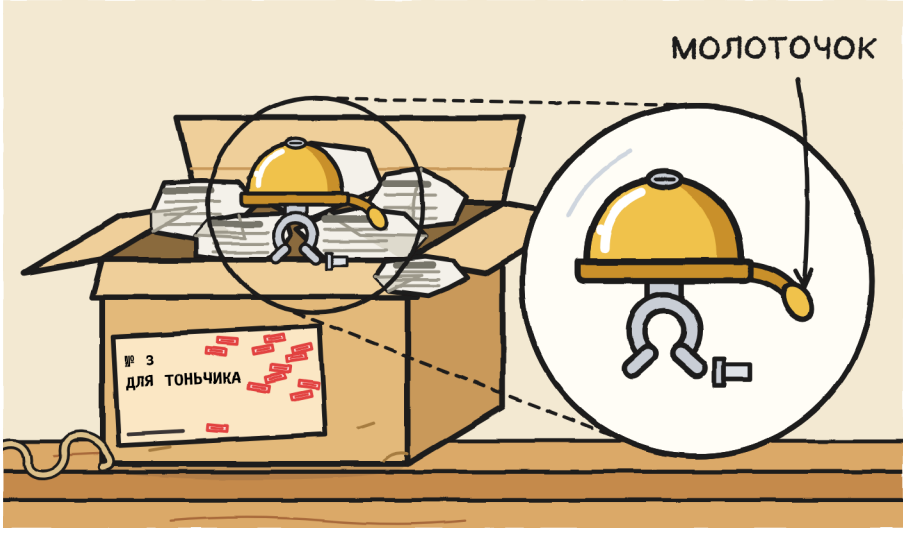
Тоньо довго не відповідав. Не знаю скільки: засікати час — справа Юлі, а Юля була зайнята.

— Якщо нічого не чіпатимеш.

— Ні коробки, ні теми.

Вона сіла на мішок у кутку.

Тоньо зняв шолом і повісив його на цвях. Без шолома було видно каштанове приплюснуте волосся й вуха, які вже не були такими червоними, як у вівторок. Потім розв'язав мотузку, з тих, що для пакування, яка стала кольору паперу. Усередині був газетний папір, такий старий, що рвався сам. Тоньо розгортав його кінчиками пальців. А між папером...

Велосипедний дзвіночок. Маленький, золотистий, із молоточком на пружинці: досить струсити, щоб він задзвенів.

№ 1 кусався. № 2 бігав. № 3 тільки дзвенить.

Ні дракона, ні лап. Дзвіночок. Мені подобається. —Ю.

Під папером лежала записка, складена вчетверо. Тоньо розгорнув її на столі. Почерк був тісний, кривий, написаний ніби в автобусі, що їде. У кутку була пляма:

«Тоньчику: слово дано — знову дзвенітиме. Уже дзвенить. Пробач за запізнення. —R.»

І нижче:

«P. S.: Можливо, ти виріс. Дзвіночок — ні.»

Тоньо двічі її прочитав.

— Який поганий почерк, — сказав він.

І більше нічого, довго.

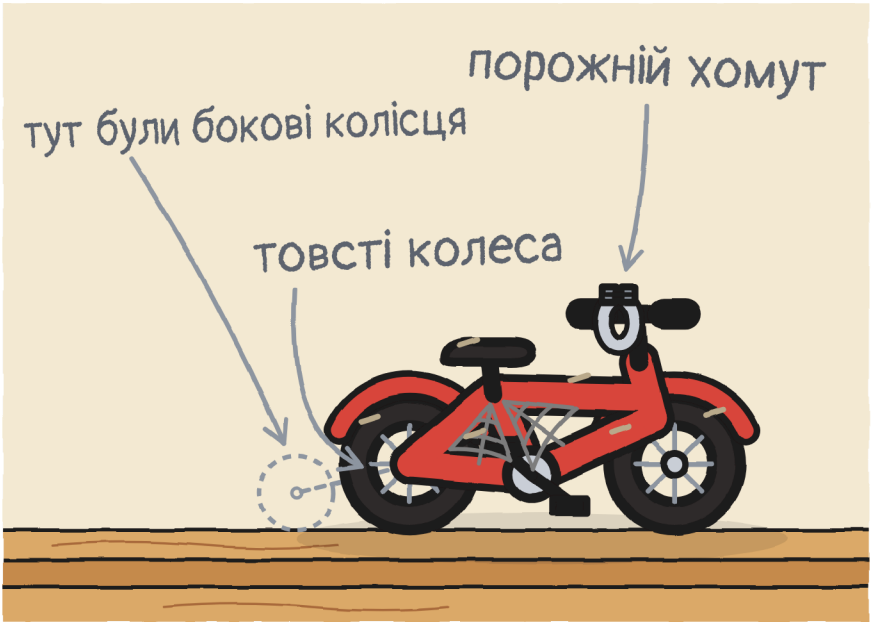
R. виконує обіцянки із запізненням. Так сказала Флора. А НАСКІЛЬКИ — не сказала. —Ю.

Тоді Тоньо відсунув коробку й поставив маленький велосипед на стіл.

Я намалював велосипед зі стрілками.

Товсті колеса; сліди на задньому, де були бокові колісця; а на кермі — порожній хомут з болтом.

— Він був мій, — сказав Тоньо. — На ньому був цей дзвіночок. Одного дня він перестав дзвеніти: тільки клацав. Хтось мені сказав: «Дай його сюди, Тоньчику, я полагоджу й верну».

— Хто? — вирвалося в Юлі, і вона затулила рота обома руками.

— Обличчя не пам'ятаю. Пам'ятаю дзвіночок. І що я довго чекав.

Юля так і сиділа з обома руками на роті.

— Удома мене й досі звуть Тоньчиком, — сказав Тоньо. — У БЛИСКАВЦІ ні. У БЛИСКАВЦІ я Тоньо: я сам так записав у картку першого дня.

Я уявив його з ручкою БЛИСКАВКИ, як він пише ТОНЬО в клітинці для імені, нікого не питаючи: єдине ім'я в районі, яке йому дав не хтось інший.

— А що поганого в Тоньчику? — запитав я. Запитав по-справжньому, без жодного наміру. З запитаннями в мене як із гикавкою: виходять.

— Нічого. Доки це не каже Зоя. У БЛИСКАВЦІ прізвиська не знімають. Подивись на Бруно.

— Бруно називав мене Тоньчиком шість разів із вівторка, — додав він. — Я їх полічив.

Юля зробилася маленькою у своєму кутку.

Ніхто не знав, як продовжувати. Тоді Юля запитала:

— Ти ще вміщаєшся?

Вона не змогла втриматися.

Мара опустила велосипед зі стола на підлогу з обережністю, з якою знімають когось із високого табурета. Тоньо подивився на велосипед. Подивився на Мару. Сів.

Вміщався. Більш-менш. Коліна діставали до вух, а лікті стирчали вбоки.

Мара видала звук, який в іншої людини був би сміхом. І Тоньо теж засміявся. Я не бачив, щоб він сміявся, із суботи. У вівторок сміявся Бруно; цього разу засміявся він. Звучить не так само.

Червономір: 0. Записую, бо воно теж рахується. —Ю.

Мені спало на думку одне, і я мусив вирішити, чи казати це — допомагати, чи штовхати. З Тоньо, який так сидів,

скулений на велосипеді не за своїм розміром, різниця здалася мені завтовшки з волосину. Я сказав це як факт, а не як пораду.

— На твоєму теперішньому велосипеді вже є дзвінок, — сказав я. — Від БЛИСКАВКИ. Тобі не обов'язково ставити цей. Можеш зберегти його. Або дати йому повернутися.

— Я знаю, — сказав Тоньо.

Але подивився на мене так, ніби йому ніхто цього не казав.

У своєму кутку Юля підвела голову, почувши мене. Нічого не сказала. Було видно, що вона це запам'ятовує.

Вона одинадцять хвилин мовчала, слухаючи, з прибраним маркером і руками, засунутими в кишені комбінезона. Про одинадцять хвилин я знаю тому, що вона сама потім записала це в мій зошит.

Одинадцять хвилин. У мене заснув язик. —Ю.

— Хочу випробувати її сам, — сказав Тоньо.

Ми втрьох вийшли. Тоньо зачинив двері підсобки.

Юля пішла на інший кінець крамниці, щоб не підслуховувати. Я, щоб не підслуховувати, малював: сидіння Тоньо вже має балдахін. Чути було однаково. Мара впорядковувала мотузки, які вже були впорядковані.

Дзінь.

Це був той самий дзінь, що й у суботу. Потім ще один. А потім жодного, довго. Ніхто з нас трьох не дивився на двері.

Коли він вийшов, у руці в нього був дзвіночок, а коробку він ніс під пахвою. Маленький велосипед залишився в підсобці, притулений до мішків, із порожнім хомутом.

— Беру її до завтра. Непідписаною.

— Тоді на світанку вона повернеться, — сказала Мара.

— Нехай повертається. Хочу знати, як це — мати її одну ніч.

— А якщо він залишить дзвіночок поза коробкою? — запитав я.

— Я такого ніколи не пробувала, — сказала Мара. — І не збираюся пробувати о сьомій ранку.

Тоньо сховав усе всередину: дзвіночок і записку.

У п'ятницю на світанку моя вулиця знову задзвеніла: дзінь, дзінь, дзінь, над дахами, не поспішаючи. Засвітилися ті самі три вікна. Загавкав той самий пес. Повернення № 14.

Те, що було раніше, я не бачив. Мені розповів Тоньо того дня по обіді, зі своєї коробки, дивлячись у підлогу:

— Цього разу вона не ночувала на килимку. Ночувала на моїй тумбочці. На світанку почала битися об скло, і я відчинив їй вікно.

— І як це? — запитав я. — Мати її одну ніч.

Тоньо довго не відповідав.

— Довга, — сказав він.

Він відчинив вікно посилці. Який ввічливий. —Ю.

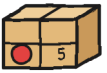
Того дня я намалював обидва велосипеди Тоньо, один біля одного. На теперішньому я поставив дзвіночок, виглядає дуже гарно. Під ними написав «раніше» й «тепер».

Юля приклеїла мені зверху папірець, просто на кермо, закривши мій щойно намальований дзвіночок:

Він його ще не поставив. —Ю.

Я спробував підчепити його нігтем за куточок.

Вона мала рацію. Мене це трохи дратує.

РОЗДІЛ 5

Наодинці

У п'ятницю надвечір № 3 була на своїй полиці, з чотирнадцятьма штампами.

Тоньо у своїй коробці дивився на неї здалеку.

Юля вже два дні щось готувала. Я знав це, бо вже два дні вона не розповідала мені що.

Я боявся найгіршого. Минулого разу, коли Юля потай щось готувала, у цієї таємниці була скатертина.

Цього разу першим я перевірив, чи немає скатертини. Ні столу, ні пюпітра, ні віконечка, вирізаного ножицями: аркуш із зошита, у рядки. Юля поклала його Тоньо на коліна, не кажучи ані слова, й відступила до стіни, заклавши руки за спину, на два кроки більше, ніж було треба. Я їх порахував.

Це був аркуш із двома варіантами.

Тоньо прочитав його двічі; удруге — лише Б. Я, що зазирнув йому через плече з дискретністю перископа, прочитав тричі, шукаючи пастку.

Тоньо підвів очі й подивився на Мару.

— Якщо я підпишу, хто дізнається?

Він сказав це з вухами на одиниці.

— Я. І мій журнал реєстрації, який із цієї шухляди не виходить.

Мара відкрила шухляду прилавка рівно настільки, щоб було видно: товста книга, закрита на гумку. Вона зачинила шухляду стегном.

— А БЛИСКАВКА?

— Я не розповім БЛИСКАВЦІ. Журнал — не оголошення.

Юля розкрила рота й знову закрила. За спиною Мари на стіні зелене оголошення й далі казало ЗАЛИШИЛОСЯ 18.

В оголошенні — цифри. Імена лишаються в шухляді. —Ю.

Тоньо підвівся зі своєї коробки. Коробка видала глухий звук, як коробка, на якій більше ніхто не сидить.

— Б.

Юля не підстрибнула. Я бачив, як вона не підстрибнула.

Вона стиснула кулаки так, що кісточки побіліли.

— У підсобці, — продовжив Тоньо. — І хочу, щоб ви були. Ви обоє.

— І я теж? — запитала Юля.

— Ти найбільше хочеш, щоб я підписав. Волію мати тебе перед очима.

Мені випало зняти № 3 з полиці. Я виліз на синій табурет і зняв її обома руками, не дихаючи, як той, хто несе тарілку супу вщерть. Попри це вона задзвеніла: маленьким дзінь, із ввічливих, який означав «з вашого дозволу».

Ми повернулися в підсобку. Тоньо зняв шолом і поклав його на мішок, ремінець звисав.

Я поставив № 3 на стіл. Тоньо підняв кришку й знову дістав дзвіночок і записку. Поклав їх під лампочку: дзвіночок, золотистий, на боці, з молоточком, що завмер на пружинці;

записку, розгорнуту й розгладжену ребром долоні, з поганим почерком R., який при цьому світлі скидався на малюнок.

Він дивився на них повільно, як той, хто рахує решту.

— Перш ніж підписувати, дивлюся, що підписую, — сказав він, ні на кого не дивлячись.

Юля стала кольору своєї футболки.

Юля подала йому свій зелений маркер із надітим ковпачком. Подала зі зворотного боку, кінчиком до себе, як передають ножиці. Потім відійшла в куток і сіла на мішок, дуже рівно, з піднятим підборіддям і дивними ліктями.

— Що ти робиш? — запитав я.

— Сиджу на своїх руках. Щоб не допомагати.

Це було дослівно. Вона засунула руки під стегна, по одній з кожного боку, й стискала ними мішок. Її губи ворушилися; здається, вона рахувала слонів.

Я вдома в ліжку репетирував, як вчасно попередити, якщо буде треба. Того дня мені не довелося нічого казати.

Я закрив зошит і сховав під пахву.

Потім він усе записав. —Ю.

Тоньо зняв ковпачок із маркера й розписався.

Він не вагався, але робив це довго. Т, велика. О. Н. М'який знак, який він вивів повільно. О. П'ять літер, чітких і рівних.

У кутку з'явився штамп, якого не ставив ніхто: ДОСТАВЛЕНО.

На етикетці було написано «Тоньчик». У підписі — «Тоньо».

— Так годиться? — запитав він Мару. — Це не те саме ім'я.

Мара прочитала етикетку згори донизу, не торкаючись.

— Підписує той, хто отримує, — сказала вона. — А отримали її ви.

Ми повернулися в крамницю. Тоньо ніс дзвіночок в одній руці й знову надів шолом. Я все ще тримав зошит закритим. Мара вимкнула лампочку й прийшла останньою.

Вона відкрила шухляду, дістала книгу з гумкою й записала доставку: дату, номер і п'ять літер.

Юля вже тримала в руці синій табурет — той самий, на який вона стає, щоб дістати до оголошення, — і вже йшла до стіни. Вона зупинилася як укопана. Знову поставила його на підлогу, ніжками вниз, без звуку.

— Можна змінити оголошення? — запитала вона.

Запитала Тоньо, а не Мару.

Тоньо подивився на оголошення. Він довго мовчав, як мовчать, перевіряючи адресу.

— Там тільки цифра.

— Тільки.

— Добре.

Юля залізла на табурет, закреслила 18 одним розчерком і написала поруч величезне 17 зеленим, що не стирається.

Я спершу спитала. До відома. —Ю.

Тоньо вийшов на тротуар, притулив велосипед до стіни й дістав із наплічника викрутку.

— Будеш ставити? — запитав я.

— Так.

— А дзвінок БЛИСКАВКИ?

— Цей — БЛИСКАВКИ. А цей — мій. — І додав, не підводячи очей: — Потримаєш велосипед?

Поставив її він сам. Я лише тримав велосипед, і то тому, що він попросив. Хомут зімкнувся навколо керма, поруч із сірим дзвінком БЛИСКАВКИ. Тоньо затягнув болт, наскільки вирішив, що досить. Мара дивилася від дверей, склавши руки на грудях, а в неї це спосіб аплодувати.

Потім торкнувся пальцем молоточка.

Дзінь.

О п'ятій десять проїхала БЛИСКАВКА. Вони їхали вулицею колоною: Зоя попереду, з косою на вітрі; Бруно позаду, з насосом на рамі; а наприкінці — порожнє місце розміром із Тоньо. Бруно загальмував.

— Що це дзвенить?

— Дзвіночок.

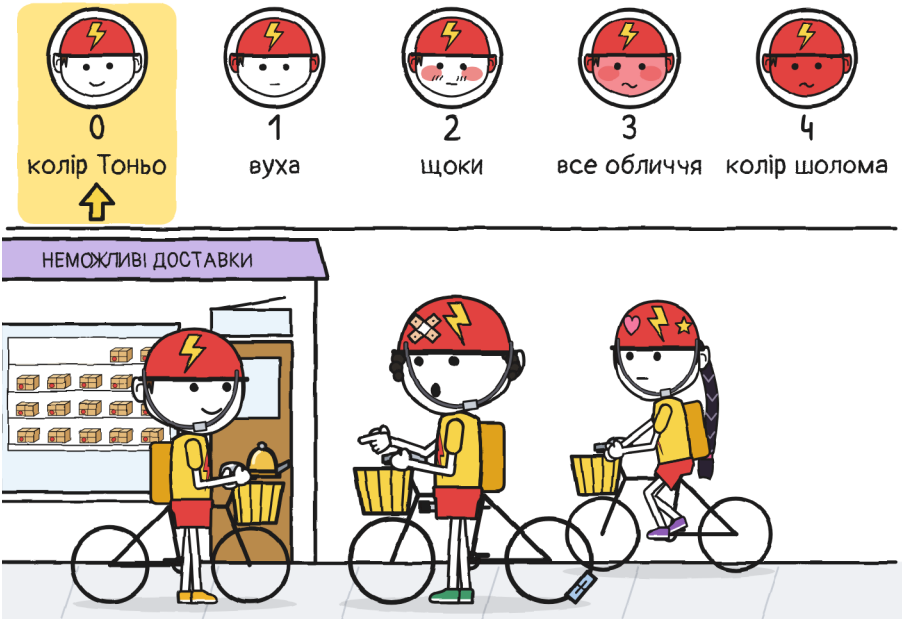
— Звідки він узявся?

— Він був мій.

— З тих часів, коли ти був Тоньчиком?

Я глянув на обличчя Тоньо. Нічого. Навіть вух.

— З тих часів, коли мене так називали. Тепер я Тоньо. А ти як звешся?

— Про... — Бруно урвав себе. — Бруно.

— Ну то й добре, Бруно.

Бруно підняв голову, як той, хто чує своє ім'я з гучномовця. У БЛИСКАВЦІ вже два роки ніхто не називав його Бруно.

Зоя розкрила рота.

У вівторок вона закреслила «Бруно» й написала «Прокол».

Тоньо торкнувся молоточка. Один раз, ні на кого не дивлячись.

Дзінь.

Зоя закрила рота. Подумала. Вона вагалася стільки, скільки триває жовте світло світлофора.

— Гарно звучить, — сказала вона. — Ми спізнюємося, Тоньо.

Він сказав «Тоньо». Нічого не додавши. —Ю.

Вони поїхали колоною: Зоя, Бруно й останнім Тоньо, з великим пальцем завжди поблизу молоточка.

Тієї ночі я знову залишив жалюзі піднятими.

Я також залишив два стільці для стеження перед вікном, мій і крихітний, для будильника, за традицією, а сам ліг у ліжко з будильником під пахвою. Тієї ночі я стежив лежачи.

— Знову стежиш? — спитала мама з коридору.

— Сьогодні стежу, щоб нічого не сталося.

— Це в мене виходить дуже добре. Спи.

Я протримався майже до дванадцятої.

Я заснула з відкритим маркером. Подушка в мене зелена. —Ю.

Я прокинувся раніше, ніж задзвонив будильник, усім тілом готовий до дзінь.

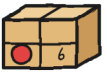
Розвиднілося.

Нічого не задзвеніло.

Ні дзінь, ні вікна, ні пса з будинку 4.

Це найгарніша тиша, яку я чув на своїй вулиці.

РОЗДІЛ 6

Поки що

У суботу о десятій я намалював полицю: сімнадцять посилок і три порожні місця.

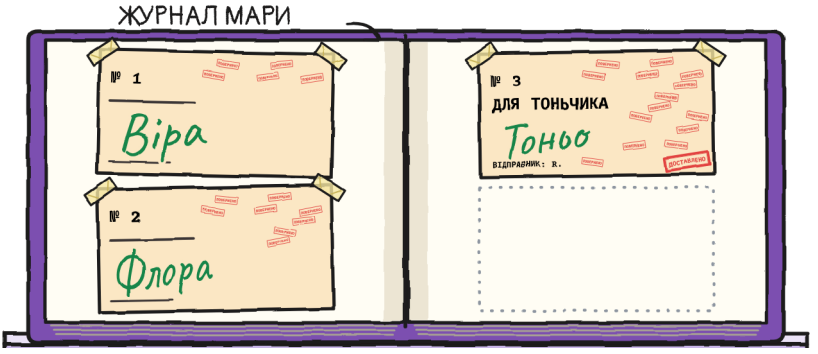
Я перейшов вулицю одягнений, а це вже прогрес: першої суботи я зробив це в піжамі й домашніх капцях. Перш ніж зайти, я глянув на віконце над дверима, те, яке Мара залишає відчиненим для тих, хто повертається. Воно було відчинене. Ніхто не влітав.

Порожні місця забрали в мене більше часу, ніж посилки. У кожному лишався чистий прямокутник, а навколо нього пил. Я малював їх, не натискаючи на олівець.

Тим часом Мара дістала свій журнал із шухляди й розкрила його на прилавку спиною до дверей. Відклеїла етикетку № 3 і приклеїла у свій журнал, до двох інших.

Тоньо, який відбуває суботи так, як розвозить, — пунктуально й нічого не скорочуючи, — дивився з іншого боку прилавка, не знімаючи шолома. Його ім'я, те з підпису,

мандрувало від коробки до журналу. Він подивився на журнал. Подивився на двері, зачинені. Ще трохи подивився на журнал.

Тридцять сім штампів, двадцять три й чотирнадцять. Три підписи зеленим.

Яйце, насіння й дзвіночок. Усі три прийшли із запізненням. Усі три прийшли.

Третю підписав Тоньо. Цього разу я лише подала йому маркер. —Ю.

Тоньо сів у своїй коробці й заворушився. Цього разу не дивився на полицю.

— Коробка й далі «поки що», — сказала Мара, не відриваючи очей від журналу.

— Поки що мені підходить, — сказав Тоньо.

«Поки що» може тривати роки. Спитай № 3. —Ю.

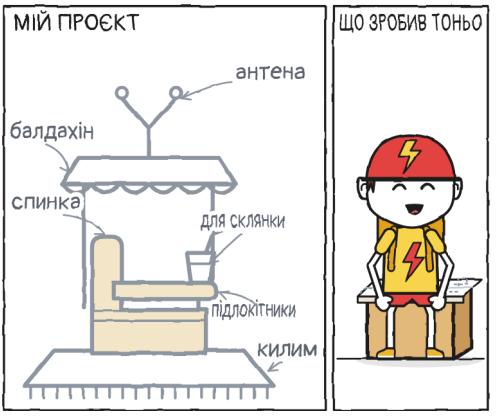
Я показав Тоньо свій проєкт його сидіння. Він забрав у мене цілий тиждень.

Це була остаточна версія, з розмірами й умовними позначками: коробка для доставок, перетворена на трон. Вона об'єднувала спинку з ночі грози; підлокітники й місце для склянки з версії 2; балдахін з версії 3, із китицями, та новий килим, теж із китицями. Антена вийшла сама, о дванадцятій ночі; не знаю, що вона збиралася приймати, тому я її залишив.

Я простягнув його обома руками, як диплом. Тоньо роздивився його повністю з тією самою серйозністю, з якою читав записку R. Жодного разу не засміявся. Я це оцінив. Юля дивилася на нього через моє плече з обличчям людини, яка впізнає родича на фотографії.

— Віддаси мені? — сказав він.

Склав його вчетверо, поклав на коробку й сів.

Надворі дзвіночок перекосився на кермі. Ми помітили це, коли вийшли подихати повітрям: він повернувся на пів оберта вбік, як голова, що засинає в автобусі.

— Потримаю, поки ти затягуєш, — сказав я.

— Я сам.

Він зміг сам. А я дивився на той болт. Здавалося, в ньому сто витків.

Тоньо висунув кінчик язика. Юля поруч зі мною засунула руки в кишені комбінезона аж до зап'ясть; було видно, як усередині стиснуті кулаки. Комбінезона в мене немає: я схопив одну руку іншою за спиною.

Коли Тоньо зробив останній оберт, дзвіночок завмер, дивлячись уперед, рівний, як солдат.

— Готово, — сказав він.

Я сам себе відпустив за руку, а це важче, ніж здається.

Коли ми зайшли, Юля дістала з-під прилавка аркуш з автографами. На ньому були два підписи, діра й, від сьогоднішнього ранку, латка: віконечко було заклеєне шматком паперу й такою кількістю скотчу, що латка була найміцнішим місцем аркуша.

— Це той, з пасткою, — сказала вона Марі, перш ніж та встигла запитати. — Я його полагодила.

Потім поклала його перед Тоньо.

— Даси мені автограф? По-справжньому. Без нічого під низом.

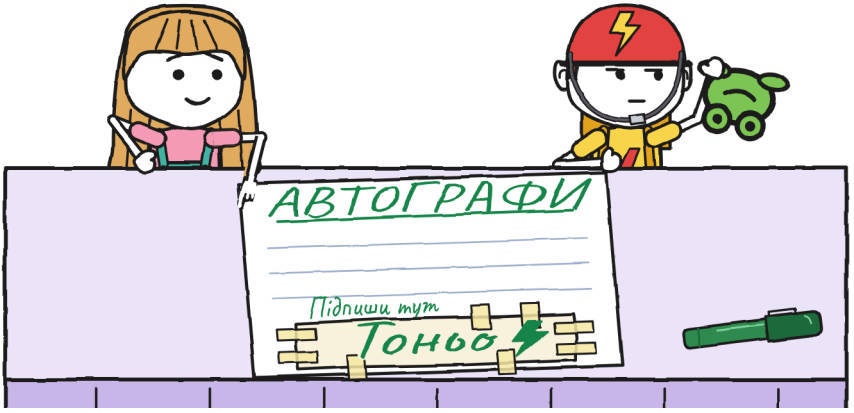
Вона сказала це повільно, один раз, і чекала.

Тоньо глянув під аркуш. Глянув під прилавок. Перевернув жабку.

У Юлі сіпнувся м'яз на обличчі, коли Тоньо підняв жабку. Це було єдине заперечення. Вона сама його зняла.

— Добре.

Він розписався на латці: «Тоньо», з блискавкою, що звисала з останньої літери.

Я це заслужила. —Ю.

Опівдні Тоньо поїхав на доставку. Я дивився йому вслід від дверей: дзвіночок міцно сидів на своєму місці. Чоловік у

береті повільно переходив вулицю з палицею по пішохідному переходу на розі.

Тоньо загальмував. Чекав, поставивши одну ногу на землю. Потім один раз подзвонив у дзвіночок, щоб чоловік знав, що він тут.

Дзінь.

Чоловік підняв палицю, щоб привітатися, і пішов далі у своєму темпі.

Мара вийшла до дверей поруч зі мною, склавши руки на грудях.

— Це дон Антоніо, — сказала вона. — Тоньчик номер два в моєму списку.

Це був той, що «мені б хотілося». Він дійшов до нашого тротуару й зупинився біля велосипеда Тоньо, який нікуди не поїхав: той стояв там, з однією ногою на землі й рукою поряд із молоточком, не поспішаючи.

— Цей дзвіночок новий? — запитав чоловік.

— Старий, — сказав Тоньо. — Він був мій. З тих часів, коли мене називали Тоньчиком.

— Мене так не кличуть уже шістдесят років. Хочеш, обміняємося: ти — дон Антоніо, я — Тоньчик.

Тоньо подумав. Подивився на берет, потім на власне кермо.

— Поки що ні.

Дон Антоніо кивнув і торкнувся пальцем берета, як той, хто укладає угоду й залишає її відкритою.

— Я ось тут, — сказав він. — Переходжу не поспішаючи.

Тоньо повернувся з доставки за дванадцять хвилин. Юля засікла їх. Вона втупилася в годинник, але нічого не сказала. Тоньо сів на свою коробку.

Я дістав картку R. Це була сторінка з портретом, що є великим знаком питання, і літерою R під ним, у ній було шість підказок. Я додав дві:

- Підказка 7. Тоньо був знайомий R. ще з маленького велосипеда.
- Підказка 8. Обіцяно дзвіночок, що дзвенить. Виконано через роки.

Тоньо попросив у мене ручку й дописав унизу своїм почерком. Поза списком, великими літерами кур'єра, тісними, з тих, що проступають на наступному аркуші:

ЗАЛИШАЄТЬСЯ: мені винні пояснення.

— І ти не подякуєш? — запитала Юля. Запитала повільно, як той, хто несе повну чашку.

— І подяку, і скаргу. Обидві. Коли знатиму кому.

О першій зайшла Віра, з Крихтою на руках і гілочкою у волоссі.

— Прийшла просити допомоги, — сказала вона. — Крихта вже вміє злітати. Тепер їй потрібне безпечне місце для приземлення. — Вона зробила паузу. — Учора вона вибрала мій суп.

Я випростався на табуреті від першого слова. З рогу в Крихти звисала локшинка. Вона подивилася на мене й зробила моє обличчя «це не я».

Твоє, точнісінько. З локшинкою. —Ю.

— Вам потрібен хтось швидкий? — запитав Тоньо зі своєї коробки.

Крихта нахилилася з рук Віри й обнюхала його шолом.

— Мені потрібен хтось, хто вміє чекати, — сказала Віра.

— Я теж уже вмію. Із цього тижня.

За ним Юля підняла обидві руки, як той, хто здається під час дуже ввічливого пограбування.

Я теж умію чекати. Вже можна? —Ю.

Коли я чогось не розумію, я складаю список. Цього разу я розумів, а список вийшов усе одно: остання сторінка цього зошита, таблиця доставки.

ДОСТАВКА № 3. Скільки кому знадобилося часу:

- БЛИСКАВКА: десять хвилин.
- R.: роки.
- Тоньо: шість днів.
- Юля, слухаючи: одинадцять хвилин (рекорд).

Тоньо підвівся зі своєї коробки, поправив шолом і пальцем перевірив, чи дзвіночок і далі рівний. Рівний був.

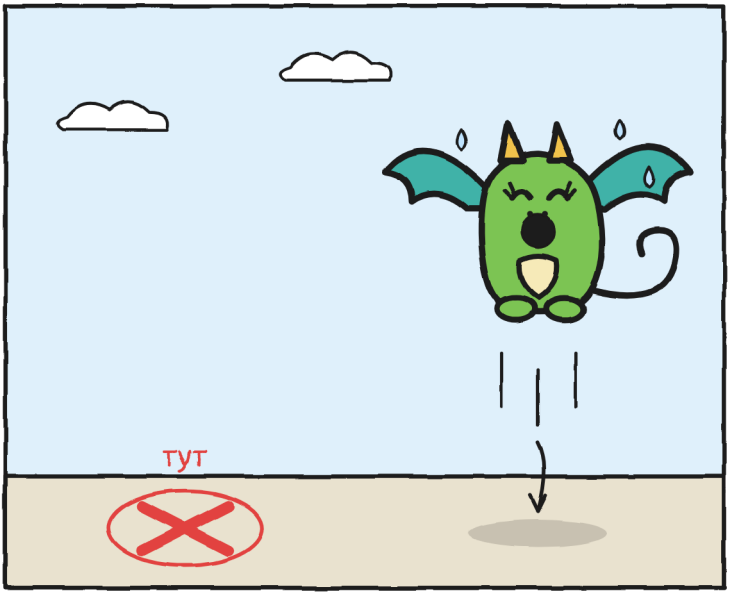
Він поїхав на доставку. З вулиці долинув дзінь. І ще один.

Цього разу в дзвіночок дзвонив він.

Я поки що дзвеню сама. Працюю над цим. —Ю.

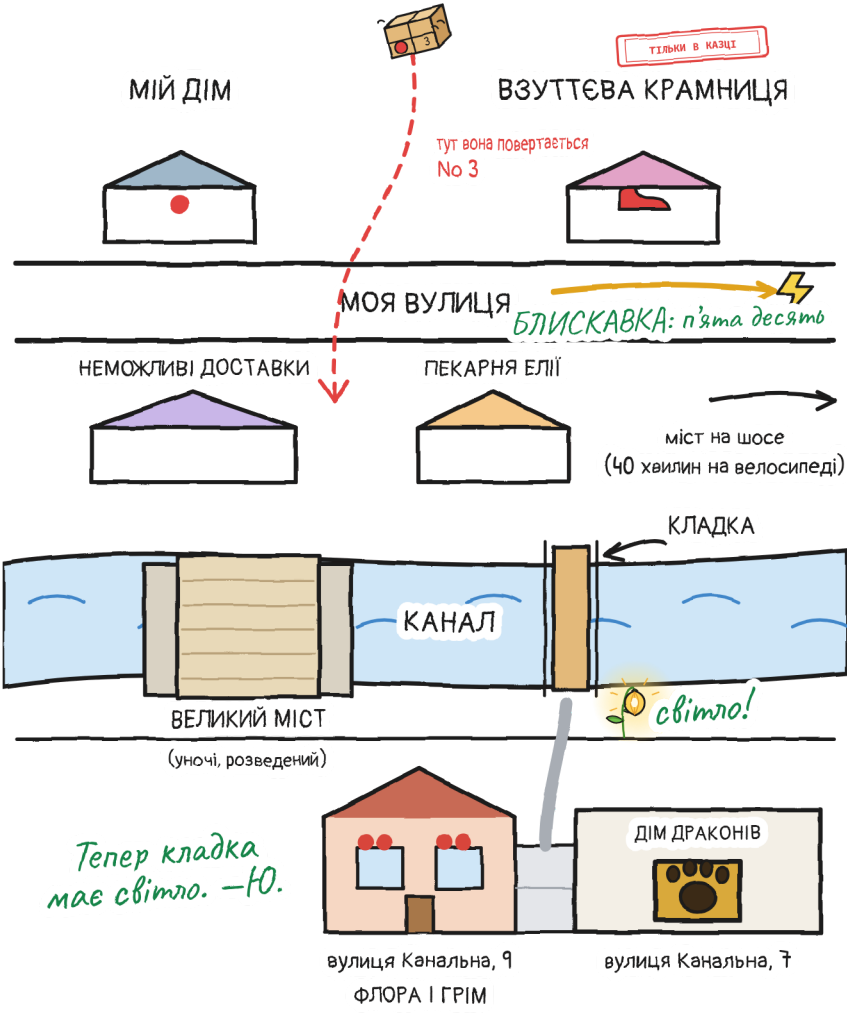
НЕМОЖЛИВІ ДОСТАВКИ · Ч

(скоро)

Де приземляється дитинча дракона, яке за тобою все повторює? —Ю.

РАЙОН (версія 3)

А ТИ, ЯК ТЕБЕ ЗВАТИ?

Тоньо називали Тоньчиком. Тепер він сам вирішує, як його звати. А ти?

Мені подобається, коли мене звуть...

Мене також можуть звати...

Волію, щоб мене не звали...

Я — Юля. «Ю.» — лише коли підписуюся. —Ю.

ОДНА ІСТОРІЯ, ШІСТЬ РОЗМІРІВ

Ця книжка існує в шести розмірах, для дітей від 3 до 16 років, і понад 20 мовами. XXS, XS, S, M і L розповідають історію сторінка за сторінкою, на тих самих малюнках і з дедалі більшою кількістю відтінків. XL — це роман: та сама історія, у якій є місце для всього, що Гуні думає, але не каже.

Рівні за ЗЄР орієнтовні: XXS, pre-A1 · XS, A1 · S, A2 · M, B1 · L, B2 · XL, B2–C1.

Кожному — свій розмір. Той самий дзінь. —Ю.

ДЛЯ РОДИН І ВЧИТЕЛІВ

Опрацьовуй кожен розділ на linguaula.com (із завданнями розміру L)

СПРАВЖНІЙ ВЕЛОСИПЕД: ЩО РОБИТИ

1. Шолом — завжди, і добре застебнутий. Навіть якщо їдеш «тільки поряд».
2. Щоб тебе бачили й чули: ліхтарі, світлий одяг і дзвінок. Дзвінок попереджає; не командує.
3. Обидві руки на кермі. Якщо щось відволікає, зупинись у безпечному місці.
4. Тротуар належить тим, хто йде пішки: там — велосипед у руці. Перш ніж перетинати дорогу, зупинись і подивись.

Печатка ТІЛЬКИ В КАЗЦІ позначає те, що буває в казці, а на вулиці — ні.

ПЕРЕД ВИЇЗДОМ ПЕРЕВІР СВІЙ ВЕЛОСИПЕД

